

Kannanotto

Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntien liitot
14. huhtikuuta 2026

Junaliikenteen heikentäminen uhkaa Itä- ja Pohjois-Suomen elinvoimaa ja kestäväää liikennettä

Itä- ja Pohjois-Suomi vaatii, että alueen henkilöjunaliikenteen saatavuus ja palvelutaso tulee jatkossakin olla tasavertaisessa asemassa muun Suomen kanssa. Tämä koskee niin matkailua, työssäkäyntiä kuin arjen liikkumista. Poliittisesti on linjattava uudelleen ratkaisut, joilla varmistetaan se, että pakolliset junanvaihdot kaukoliikenteessä vältetään ja henkilöjunaliikenteen kaluston palvelutason ja matkustusmukavuuden tulisi parantua. Toisin kun on julkisuudessa annettu ymmärtää, EU-sääntely mahdollistaa Traficomien suunnitelmia toimivamman ratkaisun: Ostoliikenteeseen tulisi sisällyttää laajempia kokonaisuuksia, joissa markkinaehtoiset (kannattavat) yhteydet kattaisivat myös heikommin kannattavien vuorojen kustannukset.

Liikenne- ja viestintävirasto Traficom valmistelee kilpailutusta, jossa henkilöjunaliikenteen suorahankinnoista siirrytään ostoliikenteen kilpailutuksiin vuodesta 2031 alkaen. Tämä herättää alueillamme syvää huolta henkilöjunaliikenteen tulevaisuudesta.

Palvelutason heikennykset vaarantavat matkustajajunaliikenteen hyvän kehityksen

Erityisen huolestuttavaa suunnitelmassa on se, että kaukoliikenteen matkustajille muodostuisi pakollinen junanvaihto Kuopiossa ja Oulussa siirryttäessä markkinaehtoisesta junasta ostoliikenteeseen ja päinvastoin. Muutosta perustellaan EU-sääntelyn vuoksi, jonka mukaan markkinaehtoinen liikenne ja ostoliikenne tulee erottaa toisistaan ja käytännössä tämä on suunniteltu tehtäväksi junan vaihdolla. Kilpailutuksessa tulee huolehtia, että henkilöjunaliikenteen kaluston palvelutaso ja matkustusmukavuus eivät heikkene ostoliikenteeseen osoitettavan ja kalustoyhtiöön siirretyn vaunukaluston käyttöönoton myötä. Tämä vaikuttaa muun muassa toimiviin tietoliikennetyhteyksiin, ravintolapalveluihin, polkupyörien ja pyörätuolien kuljetusmahdollisuuksiin sekä käymälöiden riittävään määrään.

Pakolliset junanvaihdot myös pidentäisivät matka-aikoja ja heikentäisivät matkaketjujen sujuvuutta. Ne olisivat erityisen kuormittavia lapsiperheille, ikääntyneille, liikuntarajoitteisille ja runsaasti matkatavaroita kuljettaville. Matkaketjujen sujuvuus vaarantuu, mikäli kilpailutuksen myötä muodostuu junanvaihtoja eri henkilöjunaliikennekaluston tai operaattorien välillä.

Pohjois-Savon liitto

POHJOIS-KARJALA
MaakuntaliittoEtelä-Savon
maakuntaliitto

LAPIN LIITTO

POHJOIS-
POHJANMAA
COUNCIL OF OULU REGION

KAINUUN LIITTO

KESKI-POHJANMAAN LIITTO
MELLERSTA ÖSTERBOTTENS FÖRBUND

Junamatkustamisen houkuttelevuus heikkenee ja vaikuttaa alueen elinvoimaan

Suunnitellut muutokset uhkaavat puolen Suomen elinvoimaa. On ilmeinen riski, että nyt näköpiirissä olevien muutosten myötä junamatkustamisen houkuttelevuus heikkenee. Palvelutason heikennykset kohdentuvat itäisen ja pohjoisen Suomen työssäkäynti-, liike-, opiskelu-, vapaa-ajan sekä varusmiesten matkustusmahdollisuuksiin. Tällä on negatiivisia vaikutuksia itäisen ja pohjoisen Suomen matkailuun ja muuhun elinkeinoelämään. Palvelutason merkittävien heikennysten seurauksena on suuri riski, että osa matkustajista vaihtaa kulkemisen muihin kuljetusmuotoihin, vähentäen näin junamatkustamisen kysyntää.

Markkinaehtoisen ja ostoliikenteen eriyttämiselle on vaihtoehtoja

Palvelutason heikennyksiä on perusteltu EU-sääntelyllä. Euroopan parlamentin palvelusopimusasetus (EY) N:o 1370/2007 ei kuitenkaan pakota Suomea toimimaan nykyisen linjauksen mukaisesti. Palvelusopimusasetus mahdollistaa erilaisia lähestymistapoja julkisen liikenteen palvelujen järjestämiseksi. Toimivaltainen viranomainen, joka Suomen raideliikenteen tapauksessa on Traficom, voi tehdä julkisen liikenteen palvelutasomäärittelyn ja kilpailuttaa raideliikenteen sen mukaisesti varmistaen samalla sujuvat matkustusvuorot.

EU-sääntely mahdollistaa toimivamman ratkaisun: Ostoliikenteeseen tulisi sisällyttää laajempia kokonaisuuksia, joissa markkinaehtoiset (kannattavat) yhteydet kattaisivat myös heikommin kannattavien vuorojen kustannukset. Tällä tavalla voidaan turvata yhdenvertainen palvelutaso koko Suomessa ja välttää matkustusta heikentävät junanvaihdot.

Allekirjoittajat:

Etelä-Savon maakunnan liitto

Pohjois-Karjalan maakunnan liitto

Kainuun maakunnan liitto

Pohjois-Pohjanmaan maakunnan liitto

Keski-Pohjanmaan maakunnan liitto

Lapin maakunnan liitto

Pohjois-Savon maakunnan liitto

Lisätietoja:

Hannu Takkula

vs. maakuntajohtaja

hannu.takkula(at)lapinliitto.fi

p. 0400 203 300

Pohjois-Savon liitto

POHJOIS-KARJALA
MaakuntaliittoEtelä-Savon
maakuntaliitto

LAPIN LIITTO

POHJOIS-
POHJANMAA
COUNCIL OF OULU REGION

KAINUUN LIITTO

KESKI-POHJANMAAN LIITTO
MELLERSTA ÖSTERBOTTENS FÖRBUND